

บทที่ 1

บทนำ

สำนักงานพัฒนาพื้นที่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2546) ได้รายงานเรื่องการจัดระบบเศรษฐกิจตามแนวชายแดนไว้ว่าการที่เมืองชายแดนของไทยมีการเติบโตอย่างรวดเร็วทำให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียที่ตามมา และจากการที่ประเทศไทยมีขนาดระบบเศรษฐกิจที่ใหญ่กว่าประเทศเพื่อนบ้านค่อนข้างมาก เป็นผลให้สภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจของไทยมีอิทธิพลต่อประเทศเพื่อนบ้านในลักษณะประเทศเศรษฐกิจบริวารอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และการพัฒนาในส่วนหนึ่งของเมืองชายแดนของประเทศไทยซึ่งมีความพร้อมมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านซึ่งสามารถกระทำได้ก่อนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันจะทำให้เกิดฐาน เศรษฐกิจใหม่ที่สำคัญของภูมิภาคนี้ โครงการสร้างถนนเชื่อมต่อระหว่างประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน ระหว่างฝั่งมหาสมุทรอินเดียจากประเทศเมียนมาร์ผ่านจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น ตาก พิชณุโลก ขอนแก่นและมหาสารคาม สู่เมืองสะหวันนะเขตของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและเข้าสู่ประเทศเวียดนามมายังเมืองดานัง โดยจรดชายฝั่งอีกด้านหนึ่งของมหาสมุทรแปซิฟิกเป็นโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศอีกโครงการหนึ่งซึ่งมุ่งเน้นผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศทางผ่าน ทำให้เกิดระบบขนส่งทางบกที่เป็นทางลัดที่สำคัญ และการที่ประเทศทางผ่านของระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกนี้อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรมและแหล่งประวัติศาสตร์ที่สำคัญจึงนับว่ามีศักยภาพและเอื้อโอกาสสูงมากต่อการพัฒนาในแต่ละประเทศโดยเฉพาะประเทศไทยเนื่องจากมีเส้นทางของถนนส่วนใหญ่ นอกจากนั้นแล้วผลจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจได้แก่ประเทศไทย จีน เมียนมาร์ และลาว รวมทั้งการเปิดเสรีทางการค้าของไทยกับประเทศต่างๆ ที่อยู่ใกล้เคียงหรือติดต่อกันกับประเทศไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดังนั้นประเทศไทยจะต้องมีการเตรียมการในด้านต่างๆ เพื่อรองรับการพัฒนาที่จะเกิดขึ้นดังกล่าว ในส่วนของระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก โดยเฉพาะพื้นที่จังหวัดทางผ่านของถนนสายนี้ในประเทศไทยมีความจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดทิศทางของนโยบายการพัฒนาเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปในลักษณะที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพรวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นน้อยที่สุด การใช้ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (decision support system) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการตัดสินใจทางเลือกนโยบาย โดยการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์พร้อมกับพิจารณาถึงทางเลือกที่เป็นไปได้ทั้งหมดและรายงานผลเป็นลำดับ ปัจจุบันประเทศไทยยังขาดข้อมูลที่เป็นระบบและขาดกฎหมายหรือนโยบายของรัฐบาลที่จะช่วยยกระดับสู่มาตรฐานสากลโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบการขนส่งหรือลอจิสติกส์ (logistics) และการจัดการโซ่อุปทาน (supply chain management) ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ การจะได้มาซึ่งระบบที่เป็นมาตรฐานดังกล่าว จำเป็นที่จะต้องอาศัยข้อมูลพื้นฐานด้านต่างๆ หลายด้านเพื่อนำไปใช้สนับสนุนและประกอบการตัดสินใจในการกำหนดแนวนโยบายในการพัฒนาประเทศต่อไป ใน

ส่วนของประเทศไทยเองนั้นปัจจุบันมีสถานการณ์ภาคการผลิตที่เปลี่ยนไปเช่นมีการย้ายฐานการผลิตไปอยู่ตามแนวชายแดนเพิ่มขึ้นเพื่อให้ใกล้กับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งยังมีแหล่งวัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ การจัดการทางด้านระบบการขนส่งและโซ่อุปทานเช่นการสั่งซื้อสินค้าและวัตถุดิบ กระบวนการผลิตสินค้า และการจัดจำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถเพิ่มศักยภาพในเชิงธุรกิจให้สูงขึ้นได้ จังหวัดทางผ่านของระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย นับว่าเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญเนื่องจากได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปิดถนนเส้นนี้ จึงต้องมีการเตรียมความพร้อมทางด้านต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพดังที่ได้กล่าวมาแล้วและจากการที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนของไทยในจังหวัดดังกล่าว มีบทบาทอย่างสูงในการผลิตวัตถุดิบและสินค้าประเภทอาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น โครงการวิจัยนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานโดยการสำรวจและจัดกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบและสินค้าเพื่อผลิตวัตถุดิบ อาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดที่ผ่านแนวเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย (จากจังหวัดตากถึงเพชรบูรณ์) และเพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการผลิต ทั้งที่กำลังดำเนินการอยู่แล้วและเสนอแนะข้อมูลทางเลือกเพื่อพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ให้สูงขึ้น โดยสามารถนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้ไปเป็นส่วนหนึ่งของฐานข้อมูลของระบบสนับสนุนการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและการบริหารจัดการเกี่ยวกับผลผลิตทางการเกษตรและการจัดการชายแดนต่อไป

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อสำรวจ รวบรวมและพัฒนาฐานข้อมูลกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบ อาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดที่ผ่านระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทยในเขตภาคเหนือตอนล่าง (จังหวัดตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลกและเพชรบูรณ์)
2. เพื่อให้ได้ฐานข้อมูลการขนส่งและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค วัตถุดิบและสินค้าอาหารที่ผลิตจากผลผลิตทางการเกษตรของวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดที่ผ่านระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย
3. จัดลำดับกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบและสินค้าเพื่อผลิตวัตถุดิบ อาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดที่ผ่านระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย

4. นำเสนอทางเลือกในการตัดสินใจด้านการผลิตของวิสาหกิจชุมชน เพื่อพัฒนาระบบสนับสนุนการตัดสินใจการผลิตวัตถุดิบและสินค้า เพื่อผลิตวัตถุดิบ อาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตร ในจังหวัดที่ผ่านระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรมและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. ผลที่คาดว่าจะได้เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม ได้แก่

1.1ฐานข้อมูลการจัดลำดับกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบ อาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดที่ผ่านระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย (จังหวัดตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลกและเพชรบูรณ์)

1.2 ฐานข้อมูลการขนส่งและความสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภควัตถุดิบและสินค้าอาหารและเครื่องดื่มที่ผลิตจากผลผลิตทางการเกษตรจากวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดที่ผ่านระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตกในประเทศไทย

1.3 รายงานเรื่องการจัดกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของวิสาหกิจชุมชนเพื่อผลิตวัตถุดิบอาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรของจังหวัดที่ผ่านระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตกในประเทศไทย (จากจังหวัดตากถึงเพชรบูรณ์)

2. ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ ฐานข้อมูลกลุ่มศักยภาพและความพร้อมของกลุ่วิสาหกิจชุมชนในการผลิตวัตถุดิบและสินค้าเพื่อผลิตวัตถุดิบ อาหารและเครื่องดื่มจากผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดตาก กำแพงเพชร สุโขทัย พิษณุโลกและเพชรบูรณ์ ซึ่งผ่านระเบียบเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาระบบสนับสนุนการตัดสินใจ

กระบวนการผลักดันผลงานดังกล่าวออกสู่การใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการชุด ซึ่งข้อมูลและผลงานวิจัยที่ได้จะนำไปรวบรวมและประมวลผลร่วมกับโครงการวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในชุดโครงการเดียวกันและสรุปผลเป็นรายงานระบบสนับสนุนการตัดสินใจโดยภาพรวมและนำเสนอต่อไป นอกจากนี้นักกลุ่มผู้บริหารในระดับต่างๆ เช่น จังหวัด อำเภอ ตำบลและหมู่บ้าน รวมทั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นทางเลือกในการพัฒนาและยกระดับการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์อาหารที่มีศักยภาพสูงเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้